
**Verdrag inzake de rechten van
personen met een handicap**

---

*Officiële vertaling uit het Frans –
FOD Sociale Zekerheid –
November 2014*

Comité voor de rechten van personen met een handicap

Slotopmerkingen betreffende het initiële verslag van België*

I. Inleiding

1. Het Comité heeft het initiële verslag van België (CRPD/C/BEL/1) onderzocht tijdens zijn 149e en 150e sessie, die respectievelijk doorgingen op 18 en 19 september 2014, en heeft de hierna volgende slotopmerkingen aangenomen tijdens zijn 166e sessie, die doorging op 1 oktober 2014.
2. Het Comité is tevreden met het initiële verslag van België, dat werd opgemaakt overeenkomstig de richtlijnen inzake de opmaak van de verslagen, en bedankt de Verdragspartij voor zijn schriftelijke antwoorden op de door het Comité opgemaakte vragenlijst (CRPD/C/BEL/Q/1/Add.1).
3. Het Comité is blij met de vruchtbare dialoog die het heeft gehad met de delegatie van de Verdragspartij en bedankt deze laatste voor het hoge niveau van zijn delegatie, die was samengesteld uit vertegenwoordigers van de federale regering, van de betrokken Gemeenschappen en Gewesten en van hun respectieve administraties.

II. Positieve aspecten

4. Het Comité feliciteert België met een aantal van zijn realisaties. Het stelt met tevredenheid vast dat in 2013 en 2014 belangrijke wetgevingen werden goedgekeurd met het oog op de verbetering van de situatie en het leven van personen met een handicap. Het Comité merkt ook op dat in de verschillende Gewesten en Gemeenschappen van België een groot politiek engagement bestaat voor de verbetering van de levensomstandigheden van personen met een handicap en dat bij de federale administraties en ministeriële kabinetten een netwerk werd opgericht van "aanspreekpunten handicap" die specifiek moeten toezien op het respect voor de "handicapdimensie".

---

* Goedgekeurd door het Comité tijdens zijn twaalfde sessie (15 september-3 oktober 2014).

III. Belangrijkste bezorgdheden en aanbevelingen

A. Verplichtingen en algemene principes (art. 1 tot 4)

5. Het Comité stelt met bezorgdheid vast dat de Verdragspartij zijn wetgevend kader niet heeft geharmoniseerd om het in overeenstemming te brengen met het Verdrag, en dat enkel specifieke reglementaire bepalingen van toepassing zijn op personen met een handicap. Het Comité stelt ook vast dat op nationaal niveau geen plannen of strategieën werden uitgewerkt die uitsluitend betrekking hebben op personen met een handicap. Bovendien wordt in de besluitvormingsprocessen weinig aandacht besteed aan de participatie van personen met een handicap, in het bijzonder van personen met een intellectuele handicap.

6. **Het Comité beveelt de Verdragspartij aan om een harmoniseringsproces op te starten teneinde zijn volledige nationale wetgeving aan te passen aan de verplichtingen van het Verdrag, om een plan met betrekking tot personen met een handicap goed te keuren en uit te voeren en om de volwaardige participatie van personen met een handicap en de organisaties die hen vertegenwoordigen in deze processen te garanderen.**

7. Het Comité stelt met bezorgdheid vast dat de uitvoering van de regelgeving vaak een medisch handicapmodel weerspiegelt.

8. **Het Comité verzoekt de Verdragspartij met aandrang om, in overleg met de representatieve organisaties van personen met een handicap, een handicapbenadering aan te nemen die gericht is op de mensenrechten en die in overeenstemming is met het Verdrag.**

9. Het Comité stelt vast dat personen met een handicap op het federale niveau worden vertegenwoordigd door de Nationale Hoge Raad voor personen met een handicap. Het betreurt echter dat er geen adviesraden zijn bij de Vlaamse overheid en in de Duitstalige en de Franse Gemeenschap.

10. **Het Comité verzoekt de Verdragspartij met aandrang om adviesraden op te richten in alle deelgebieden en om hen voldoende middelen toe te kennen. Deze adviesraden zouden nauw betrokken moeten worden bij de ontwikkeling en de uitvoering van de wetgeving van het beleid en bij de opvolging van de realisaties.**

B. Specifieke rechten (art. 5 tot 30)

Gelijkheid en non-discriminatie (art. 5)

11. Het Comité heeft nota genomen van de antidiscriminatiwet, die het concept "redelijke aanpassing" erkent. Het Comité blijft echter bezorgd over de situatie van in België wonende buitenlandse personen met een handicap en die zowel geconfronteerd worden met discriminerende situaties als met gevallen van discriminatie door associatie met een persoon of een kind met een handicap.

12. **Het Comité beveelt aan dat de beroepsmogelijkheden waarin deze wet voorziet zouden worden onderzocht en ervoor te zorgen dat de eisers beroep kunnen doen op injuncties en een schadevergoeding kunnen ontvangen wanneer hun klacht voor discriminatie werd bewezen in een gerechtelijke procedure. Het verzoekt de Verdragspartij met aandrang om de bescherming tegen discriminatie, met inbegrip van discriminatie door associatie, te versterken, inzonderheid door middel van**

maatregelen voor positieve discriminatie en door middel van sensibilisering en opleiding van de ambtenaren op alle niveaus.

Vrouwen met een handicap (art. 6)

13. Het Comité maakt zich zorgen over het feit dat er onvoldoende gegevens zijn om te bepalen of vrouwen met een handicap worden gediscrimineerd op basis van hun geslacht en om de discriminatie ten aanzien van vrouwen en meisjes met een handicap, ten aanzien van mannen en jongens met een handicap en ten aanzien van vrouwen zonder handicap met elkaar te vergelijken.

14. Het Comité beveelt de Verdragspartij aan om in zijn wetgeving, beleid, studies, plannen, evaluaties, monitoringactiviteiten en diensten rekening te houden met geslacht en handicap. Het beveelt haar ook aan om doelgerichte specifieke maatregelen te nemen om meervoudige discriminatie ten aanzien van vrouwen en meisjes met een handicap te voorkomen.

Kinderen met een handicap (art. 7)

15. Het Comité maakt zich zorgen over het feit dat de Verdragspartij, volgens een verslag van de Europese Unie betreffende kinderen met een handicap uit 2013, in Europa thans een van de hoogste percentages heeft van kinderen met een handicap die in een instelling zijn geplaatst. Het Comité is ook bezorgd over het feit dat kinderen met een handicap niet systematisch worden betrokken bij de beslissingen die een invloed hebben op hun leven en dat zij niet de mogelijkheid hebben hun mening uit te drukken over alle aangelegenheden die hen betreffen.

16. Het Comité beveelt de Verdragspartij aan om de nodige middelen te voorzien voor de ondersteuning van de gezinnen van kinderen met een handicap, zodat kinderen met een handicap niet aan hun lot worden overgelaten en in een instelling worden geplaatst en zij op voet van gelijkheid met andere kinderen kunnen deelnemen aan de maatschappij. Het Comité beveelt aan dat maatregelen zouden worden genomen ter bescherming van het recht van kinderen met een handicap om geraadpleegd te worden over alle aangelegenheden die hen betreffen en hen tevens bij hun handicap en leeftijd passende ondersteuning te bieden.

Bewustmaking (art. 8)

17. Het Comité stelt met bezorgdheid vast dat de paradigmaverschuiving die het Verdrag uitdraagt en waarbij personen met een handicap worden erkend als personen met fundamentele rechten die mee beslissen over wat hen aanbelangt en die in staat zijn hun rechten te doen gelden in de maatschappij, niet waarneembaar is. Personen met een handicap worden in verschillende beleidsdomeinen gestigmatiseerd en uitgesloten, onder andere wegens het sterke medische model dat nog de overhand heeft, de organisatie van de residentiële zorg die de belangrijkste zorgvorm is, en het behoud van het segregatiesysteem in het onderwijs.

18. Het Comité beveelt de Verdragspartij aan om een nationale strategie uit te werken inzake bewustmaking rond de inhoud van het Verdrag. Het Comité beveelt de Verdragspartij aan om toegankelijke informatie- en bewustmakingscampagnes te organiseren over de rechten van personen met een handicap en naar het grote publiek toe een positief beeld uit te dragen van personen met een handicap en de bijdrage die ze leveren aan de maatschappij, en dat alles in nauw overleg en met de actieve medewerking van de representatieve organisaties van personen met een handicap wat de uitwerking, uitvoering, monitoring en evaluatie ervan betreft.

19. Het Comité stelt met bezorgdheid vast dat personen met een handicap in de media hoofdzakelijk worden voorgesteld als personen met een gebrek en dat zijn onvoldoende worden voorgesteld als burgers die volwaardig deelnemen aan de maatschappij.

20. **Het Comité beveelt de Verdragspartij aan om de professionals uit de geschreven en audiovisuele media aan te moedigen om in hun ethische gedragscode rekening te houden met de diversiteit en om hen passend op te leiden en te sensibiliseren met het oog op een betere inclusie van personen met een handicap in het medialandschap.**

Toegankelijkheid (art. 9)

21. Het Comité is bezorgd over de tekortkomingen op het vlak van toegankelijkheid voor personen met een handicap, over het feit dat er geen nationaal plan bestaat met duidelijk becijferde doelstellingen en over het feit dat de tekortkomingen op het vlak van toegankelijkheid onvoldoende als een probleem worden gezien. Het Comité stelt vast dat de overheidsmaatregelen hoofdzakelijk gefocust zijn op de toegankelijkheid voor personen met een fysieke handicap en dat er nauwelijks maatregelen zijn die de toegankelijkheid bevorderen voor personen met een auditieve, visuele, intellectuele of psychosociale handicap.

22. **Het Comité beveelt de Verdragspartij aan om te voorzien in een juridisch kader met duidelijke en verplichte doelstellingen op het vlak van toegankelijkheid, waaronder de toegankelijkheid van gebouwen, wegen en vervoer, diensten en informatie- en communicatietechnologieën. Dat juridisch kader moet voorzien in de monitoring van de toegankelijkheid, in een concrete kalender voor die monitoring en in de evaluatie van de veranderingen die geleidelijk aan worden aangebracht aan de infrastructuren in kwestie. In het juridisch kader moeten ook sancties worden geïntegreerd die worden toegepast ingeval de bepalingen niet worden nageleefd. Het Comité verzoekt de Verdragspartij met aandrang dat de administraties die de bouwvergunningen afleveren zouden worden opgeleid op het vlak van toegankelijkheid en universeel ontwerp. Op dat vlak beveelt het Comité de Verdragspartij aan om een coherente strategie inzake toegankelijkheid uit te werken, met een nationaal plan en duidelijk becijferde doelstellingen op korte, middellange en lange termijn. Het Comité beveelt aan om aandacht te schenken aan alle aspecten van toegankelijkheid, overeenkomstig het Verdrag en in het licht van algemene opmerking nr. 2 (2014). Daarbij hoort ook de toegang tot gebarentaal voor doven en slechthorenden in het hele land, op gelijke voet met de andere burgers, in de verschillende officiële talen) en in verschillende communicatievormen, ongeacht hun woonplaats, zodat zij toegang kunnen hebben tot de openbare diensten. Heel bijzondere aandacht dient daarbij uit te gaan naar de procedures in het kader van de toepassing van de wet en de gerechtelijke procedures.**

Gelijkheid voor de wet (art. 12)

23. Het Comité is tevreden met de inspanningen die de Verdragspartij levert op het vlak van de hervorming van de wetgeving betreffende de rechtsbekwaamheid. Het stelt vast dat een nieuwe wet inzake de rechtsbekwaamheid, die de onbekwaamheidsstelsels hervormt, is aangenomen, maar is bezorgd over het feit dat deze nieuwe wet nog steeds personen hun beslissingsmacht ontnemt en geen recht op een beslissingsmacht onder begeleiding invoert.

24. **Het Comité beveelt de Verdragspartij aan om onmiddellijk deze wet te herzien in het licht van algemene opmerking nr. 1 (2014) en voldoende financiële en menselijke middelen te voorzien om de vrederechters in staat te stellen beslissingen te nemen die aangepast zijn aan de persoon, zoals de wet voorziet.**

Vrijheid en veiligheid van de persoon (art. 14)

25. Het Comité is bezorgd over het feit dat de wet inzake geestelijke gezondheid van 1990 de gedwongen opname van personen met een psychosociale handicap toelaat.

26. Het Comité beveelt de Verdragspartij aan om de wetten af te schaffen die toelaten om personen met een psychosociale handicap gedwongen in een instelling op te nemen op grond van hun handicap.

27. Het Comité vreest dat de nieuwe wet van mei 2014 die de internering regelt van personen die ontoerekeningsvatbaar zijn verklaard niet in overeenstemming is met het Verdrag. De maatregelen zijn in feite sociale sancties die niet worden opgelegd op basis van het proportionaliteitsprincipe, maar wel op basis van de toestand van een persoon die als "gevaarlijk" wordt beschouwd. De procedure die wordt gebruikt om veiligheidsmaatregelen te nemen ten aanzien van personen die handelingsonbekwaam worden geacht, is niet in overeenstemming met de procedurele waarborgen die zijn vastgelegd in het internationaal mensenrecht, zoals het vermoeden van onschuld, het recht op verdediging en het recht op een eerlijk proces.

28. Het Comité beveelt de Verdragspartij aan om de wet van mei 2014 te herzien en het systeem van veiligheidsmaatregelen die worden genomen ten aanzien van personen met een handicap die ontoerekeningsvatbaar zijn verklaard af te schaffen. Personen met een handicap die verantwoordelijk worden bevonden voor het plegen van een misdrijf moeten worden berecht op basis van de gewone strafprocedure, op voet van gelijkheid met anderen, met dezelfde waarborgen en met specifieke procedurele aanpassingen teneinde hun gelijke behandeling binnen het strafrechtelijk systeem te garanderen.

29. Het Comité beveelt de Verdragspartij bovendien aan om het recht op redelijke aanpassingen te waarborgen voor alle personen met een handicap die in de gevangenis worden opgesloten en om hen de toegang te waarborgen tot geneeskundige verzorging – van hetzelfde niveau als de geneeskundige verzorging die aan de rest van de maatschappij wordt aangeboden – op voet van gelijkheid met anderen en mits de in vrijheid en op basis van goede informatie gegeven toestemming van de persoon in kwestie; om een officieel mechanisme in te voeren voor het onderzoek van klachten, dat onafhankelijk is en toegankelijk is voor alle personen die geïnterneerd zijn in gevangenissen en gerechtelijk-geneeskundige instellingen; en om erop toe te zien dat geen gebruik wordt gemaakt van buitengerechtelijke interventieprogramma's die ertoe leiden dat personen worden geïnterneerd in instellingen voor geestelijke gezondheid, aangezien dergelijke verzorging moet worden verleend mits vrije en geïnformeerde toestemming van de persoon in kwestie.

Vrijwaring van uitbuiting, geweld en misbruik (art. 16)

30. Het Comité is bezorgd over het gebrek aan bescherming van vrouwen, kinderen en meisjes met een handicap tegen geweld en misbruik. Het is ook bezorgd over het gebrek aan registratie-, controle- en toezichtsprotocollen in de instellingen voor personen met een handicap en in het bijzonder de instellingen voor oudere personen met een handicap.

31. Het Comité verzoekt de Verdragspartij met aandrang om maatregelen te nemen om alle vormen van geweld tegen vrouwen, kinderen en meisjes met een handicap, zowel thuis als in instellingen, te voorkomen en uit te bannen. Het Comité spoort de Verdragspartij ook aan om registratie-, controle- en toezichtsprotocollen op te maken en te implementeren voor de instellingen voor personen met een handicap en in het bijzonder voor de instellingen voor oudere personen met een handicap.

Zelfstandig wonen en deel uitmaken van de maatschappij (art. 19)

32. Het Comité stelt met bezorgdheid vast dat in de Verdragspartij een hoog percentage van de personen met een handicap wordt opgenomen in instellingen en dat er geen plannen zijn voor de-institutionalisering. Het Comité stelt ook vast dat er onvoldoende informatie is over de mogelijkheden om in de maatschappij en in de gemeenschap te blijven leven omdat geïnstitutionaliseerde zorg te vaak wordt gezien als de enige duurzame oplossing. Bovendien hebben de personen er weinig keuzes als het aankomt op zelfstandig leven, gelet op het gebrek aan investeringen in en de ontoereikendheid van de persoonlijke-assistentiediensten. Het Comité is bezorgd over het beleid waarbij instellingen de toelating krijgen om Franse personen met een handicap, en in het bijzonder kinderen met een handicap, op te vangen op het grondgebied van de Verdragspartij, en het gebrek aan toezicht daarop.

33. **Het Comité beveelt de Verdragspartij aan om werk te maken van een de-institutionaliseringbeleid, waarbij de investeringen in collectieve infrastructuren worden teruggeschroefd en meer aandacht wordt besteed aan persoonlijke keuzes. Het Comité verzoekt de Verdragspartij met aandrang om een actieplan handicap te implementeren op alle niveaus van de Staat, dat de toegang moet garanderen tot de diensten die personen met een handicap in staat stellen om zelfstandig te leven, zodat zij volwaardig kunnen deelnemen aan de maatschappij. Het plan moet ervoor zorgen dat de bestaande wachtlijsten verdwijnen, dat personen met een handicap toegang hebben tot toereikende financiële middelen en dat de maatschappij toegankelijk is voor personen met een handicap. Het Comité beveelt aan om internationale samenwerkingsprogramma's uit te werken die rekening houden met het recht van personen met een handicap om deel uit te maken van de gemeenschap en om de vertegenwoordigers van de gebruikers en hun families te betrekken bij die uitwerking van die programma's.**

Eerbiediging van de woning en het gezinsleven (art. 23)

34. Het Comité is bezorgd over het gebrek aan ondersteuning voor de ouders van kinderen met een handicap, en in het bijzonder de moeders, die vaak hun werk opgeven om voor hun kinderen te zorgen. Het Comité is ook bezorgd om het feit dat de minimumeisen op het vlak van de bescherming van de privacy van personen met een handicap die in een instelling wonen niet worden gewaarborgd. Bovendien valt het te betreuren dat personen met een handicap geen toegang hebben tot aan hun leeftijd aangepaste informatie en voorlichting op het vlak van voortplanting en gezinsplanning.

35. **Het Comité beveelt sterk aan om een mechanisme op poten te zetten ter ondersteuning van de gezinnen van kinderen met een handicap dat voorkomt dat zij in de steek worden gelaten en in een instelling worden opgenomen. Het Comité beveelt de Verdragspartij ook aan om gepaste maatregelen te nemen opdat de dienstverleners het recht op een privé- en een gezinsleven van personen met een handicap zouden respecteren en beschermen. Er wordt ook aanbevolen dat de toegang tot informatie en voorlichting met betrekking tot voortplanting en gezinsplanning zou worden verzekerd voor alle personen met handicap, en dat in functie van hun leeftijd.**

Onderwijs (art. 24)

36. Het Comité is bezorgd over het feit dat vele leerlingen met een handicap naar het buitengewoon onderwijs worden doorverwezen en verplicht zijn om daar onderwijs te volgen wegens het gebrek aan redelijke aanpassingen in het gewone onderwijssysteem. Omdat geen inclusief onderwijs wordt gewaarborgd, blijft het buitengewoon onderwijs al te vaak de enige optie voor kinderen met een handicap. Het Comité is ook bezorgd over de gebrekkige toegankelijkheid van scholen.

37. **Het Comité vraagt de Verdragspartij om een coherente strategie in te voeren inzake inclusief onderwijs voor kinderen met een handicap in het gewone onderwijs, waarbij gezorgd dient te worden voor voldoende financiële, materiële en menselijke middelen. Het Comité beveelt aan om erop toe te zien dat kinderen met een handicap in het onderwijs de nodige ondersteuning krijgen en onder andere te zorgen voor: toegankelijke schoolomgevingen, redelijke aanpassingen, individueel aangepaste leerplannen, assistentie- en ondersteuningstechnologieën in de klassen, toegankelijk en aangepast educatief materiaal en educatieve programma's en voor alle leerkrachten, met inbegrip van leerkrachten met een handicap, een kwaliteitsvolle opleiding in het gebruik van braille en gebarentaal, en dat teneinde de opleiding te verbeteren van alle categorieën kinderen met een handicap (blinden, doof-blinden, doven en slechthorenden, zowel meisjes als jongens). Het Comité beveelt ook aan om van inclusief onderwijs een basisvak te maken in de lerarenopleiding en om er aandacht aan te besteden bij opleidingen op de werkplek.**

Werk en werkgelegenheid (art. 27)

38. Het Comité stelt met bezorgdheid vast dat slechts weinig personen met een handicap op de reguliere arbeidsmarkt terechtkomen. Het stelt ook vast dat de overheid er niet in slaagt om in haar eigen diensten de tewerkstellingsdoelstellingen voor personen met een handicap te behalen en dat aan de privésector geen quotum wordt opgelegd.

39. **Het Comité beveelt de Verdragspartij aan om alle nodige reglementaire en aansprekende maatregelen te nemen om het recht van personen met een handicap op werk in zowel de privésector als de openbare sector te waarborgen, om door middel van beroepsopleiding en passende toegankelijkheidsmaatregelen te zorgen voor een doeltreffende bescherming tegen discriminatie en om te zorgen voor de nodige redelijke aanpassingen.**

Deelname aan het culturele leven, recreatie, vrijetijdsbesteding en sport (art. 30)

40. Het Comité stelt met bezorgdheid vast dat de Verdragspartij het Verdrag van Marrakesh tot bevordering van de toegang tot gepubliceerde werken voor personen die blind zijn, visueel gehandicapt of anderszins een leeshandicap hebben, aangenomen door de World Intellectual Property Organisation, nog niet heeft geratificeerd.

41. **Het Comité spoort de Verdragspartij aan om zo snel mogelijk alle passende maatregelen te nemen met het oog op de ratificering en de toepassing van het Verdrag van Marrakesh.**

C. Specifieke verplichtingen (art. 31-33)

Statistieken en het verzamelen van gegevens (art. 31)

42. Het Comité betreurt het gebrek aan gegevens die zijn uitgesplitst naar personen zonder en met een handicap. Het wijst erop dat dergelijke gegevens noodzakelijk zijn om de situatie te kennen van bepaalde kwetsbare groepen van personen met een handicap in de Verdragspartij, met het oog op de uitwerking van wetten, beleidsmaatregelen en programma's die aangepast zijn aan hun situatie en met het oog op de evaluatie van de uitvoering van het Verdrag.

43. **Het Comité beveelt de Verdragspartij aan om systematisch gegevens die zijn uitgesplitst naar geslacht, leeftijd en handicap te verzamelen, te analyseren en te verspreiden, de capaciteiten ter zake verder te versterken en geslachtsindicatoren uit te werken, met het oog op de uitwerking van wetgeving, ter ondersteuning van de besluitvorming en ter versterking van de institutionele capaciteiten die nodig zijn voor**

de opvolging van de vooruitgang die wordt geboekt in de uitvoering van de verschillende bepalingen van het Verdrag en voor de opmaak van verslagen die daarop betrekking hebben.

44. Het Comité is bezorgd over het gebrek aan gegevens met betrekking tot meisjes, jongens en vrouwen met een handicap.

45. Het Comité beveelt de Verdragspartij aan om systematisch gegevens over meisjes, jongens en vrouwen met een handicap te verzamelen, te analyseren en te verspreiden.

Internationale samenwerking (art. 32)

46. Het Comité betreurt dat er in het beleid inzake internationale samenwerking en in de programma's met betrekking tot de Millenniumdoelstellingen voor ontwikkeling (MDO) geen aandacht wordt besteed aan de rechten van personen met een handicap, hoewel de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties heeft verzocht om in het kader van de realisatie van de ontwikkelingsdoelstellingen gegevens en informatie te verzamelen met betrekking tot de situatie van personen met een handicap.

47. Het Comité beveelt de Verdragspartij aan om in het post 2015 ontwikkelingsbeleid rekening te houden met de rechten van personen met een handicap.

Nationale implementatie en toezicht (art. 33)

48. Het Comité is bezorgd over het feit dat het Centrum voor gelijkheid van kansen en racismebestrijding, dat belast is met het toezicht op de uitvoering van het Verdrag, niet over de onafhankelijkheid lijkt te beschikken zoals die wordt vereist in het kader van de principes betreffende het statuut en de werking van de nationale instellingen voor de bescherming en bevordering van de mensenrechten (principes van Parijs).

49. Het Comité beveelt de Verdragspartij aan om het Centrum verder aan te passen aan de principes betreffende het statuut van de nationale instellingen (principes van Parijs).

Opvolging en verspreiding

50. Het Comité vraagt aan de Verdragspartij om werk te maken van de aanbevelingen die het heeft opgenomen in deze slotopmerkingen. Het beveelt de Verdragspartij aan om de slotopmerkingen voor onderzoek en nuttig gevolg te bezorgen aan de regerings- en parlementsleden, aan de verantwoordelijken van de bevoegde ministeries, aan de plaatselijke overheden, aan de betrokken beroepsmensen, zoals mensen die werken in het onderwijs, de gezondheidszorg en justitie, en aan de media en om daarbij gebruik te maken van moderne communicatiestrategieën.

51. Het Comité moedigt de Verdragspartij sterk aan om de organisaties van het maatschappelijk middenveld, en in het bijzonder de organisaties van personen met een handicap, te betrekken bij de opmaak van zijn periodiek verslag.

52. Het Comité vraagt aan de Verdragspartij om deze slotopmerkingen ruim te verspreiden, in het bijzonder bij niet-gouvernementele organisaties en representatieve organisaties van personen met een handicap en bij personen met een handicap en hun gezinnen, in de landstalen, in minderheidstalen – in het bijzonder in gebarentaal – en in een toegankelijk formaat. Het vraagt ook om deze slotopmerkingen te publiceren op de website over mensenrechten van de overheid.

Volgend verslag

53. Het Comité vraagt aan de Verdragspartij om zijn tweede en derde periodieke verslag ten laatste op **2 augustus 2019** als één enkel document in te dienen en daarin informatie te verstrekken over de uitvoering van deze slotopmerkingen. Het Comité vraagt de Verdragspartij om te overwegen de verslagen in te dienen volgens de vereenvoudigde procedure, waarbij het Comité ten laatste een jaar voor de deadline die is vastgelegd voor de indiening van het (de) verslag(en) een vragenlijst opmaakt. De antwoorden van de Verdragspartij op de deze vragenlijst vormen dan het verslag.
